

Programma van toetsing en afsluiting

Havo 5

H.N. Werkman College
Nieuwe Sint Jansstraat 11
9711 VG Groningen
050 - 5886500

Naam van de leerling: _____

Mentor: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Telefoon: _____

Jaarindeling 2009-2010

ma	24-aug-09	01/35	Taken / toetsen	ma	14-dec-09	16/51	Week 51 M4H5A6 *	ma	5-apr-10	29/14	Tweede paasdag
di	25-aug-09		Rooster / boeken	di	15-dec-09		Week 51 M4H5A6 *	di	6-apr-10		Cijfers bekend
wo	26-aug-09			wo	16-dec-09		Week 51 M4H5A6 *	wo	7-apr-10		
do	27-aug-09			do	17-dec-09		Week 51 M4H5A6 *	do	8-apr-10		Intekenen afsluiting
vr	28-aug-09		Gronings Ontzet	vr	18-dec-09		Inlev. voorl. versie SWS M4 8.30-10.00u	vr	9-apr-10		
ma	31-aug-09	02/36	Reizen B1/M3/H4/A5	ma	21-dec-09	--/52	Kerstvakantie	ma	12-apr-10	30/15	
di	1-sep-09		Reizen B1/M3/H4/A5	di	22-dec-09		Kerstvakantie	di	13-apr-10		
wo	2-sep-09		Reizen B1/M3/H4/A5	wo	23-dec-09		Kerstvakantie	wo	14-apr-10		Afsluiting Se3 / Se5
do	3-sep-09		Reizen B1/M3/H4/A5	do	24-dec-09		Kerstvakantie	do	15-apr-10		
vr	4-sep-09		Reizen B1/M3/H4/A5	vr	25-dec-09		Kerstvakantie	vr	16-apr-10		
ma	7-sep-09	03/37		ma	28-dec-09	--/53	Kerstvakantie	ma	19-apr-10	31/16	
di	8-sep-09			di	29-dec-09		Kerstvakantie	di	20-apr-10		
wo	9-sep-09			wo	30-dec-09		Kerstvakantie	wo	21-apr-10		Proefexamens
do	10-sep-09			do	31-dec-09		Kerstvakantie	do	22-apr-10		Proefexamens
vr	11-sep-09			vr	1-jan-10		Kerstvakantie	vr	23-apr-10		Proefexamens
ma	14-sep-09	04/38		ma	4-jan-10	17/01		ma	26-apr-10	32/17	Cijfers Se-eind bekend/Proefex.
di	15-sep-09			di	5-jan-10			di	27-apr-10		Voetbal tegen docenten
wo	16-sep-09			wo	6-jan-10			wo	28-apr-10		
do	17-sep-09			do	7-jan-10			do	29-apr-10		LSD examenklassen
vr	18-sep-09			vr	8-jan-10			vr	30-apr-10		Koninginnedag
ma	21-sep-09	05/39		ma	11-jan-10	18/02		ma	3-mei-10	--/18	Meivakantie
di	22-sep-09			di	12-jan-10			di	4-mei-10		Meivakantie
wo	23-sep-09			wo	13-jan-10			wo	5-mei-10		Meivakantie
do	24-sep-09			do	14-jan-10			do	6-mei-10		Meivakantie
vr	25-sep-09			vr	15-jan-10		Inlev. def. versie SWS M4 voor 14.00u	vr	7-mei-10		Meivakantie
ma	28-sep-09	06/40	Info My instromers M4	ma	18-jan-10	19/03		ma	10-mei-10	33/19	
di	29-sep-09			di	19-jan-10			di	11-mei-10		
wo	30-sep-09			wo	20-jan-10		Se2 M4 / Se4 H5A6	wo	12-mei-10		
do	1-okt-09			do	21-jan-10		Se2 M4 / Se4 H5A6	do	13-mei-10		Hemelvaartvakantie
vr	2-okt-09			vr	22-jan-10		Se2 M4 / Se4 H5A6	vr	14-mei-10		Hemelvaartvakantie
ma	5-okt-09	07/41		ma	25-jan-10	20/04	Se2 M4 / Se4 H5A6	ma	17-mei-10	34/20	CE1
di	6-okt-09			di	26-jan-10		Se2 M4 / Se4 H5A6	di	18-mei-10		CE1
wo	7-okt-09			wo	27-jan-10		Se2 M4 / Se4 H5A6	wo	19-mei-10		CE1
do	8-okt-09			do	28-jan-10			do	20-mei-10		CE1
vr	9-okt-09		Intekenen SWS M4	vr	29-jan-10			vr	21-mei-10		CE1
ma	12-okt-09	08/42		ma	1-feb-10	21/05		ma	24-mei-10	35/21	Tweede pinksterdag
di	13-okt-09			di	2-feb-10			di	25-mei-10		CE1
wo	14-okt-09			wo	3-feb-10			wo	26-mei-10		CE1
do	15-okt-09			do	4-feb-10			do	27-mei-10		CE1
vr	16-okt-09		1e toets My instromers M4	vr	5-feb-10			vr	28-mei-10		CE1
ma	19-okt-09	--/43	Herfstvakantie	ma	8-feb-10	22/06	Cijfers bekend	ma	31-mei-10	36/22	CE1
di	20-okt-09		Herfstvakantie	di	9-feb-10		Intekenen afsluiting	di	1-jun-10		CE1
wo	21-okt-09		Herfstvakantie	wo	10-feb-10			wo	2-jun-10		
do	22-okt-09		Herfstvakantie	do	11-feb-10			do	3-jun-10		
vr	23-okt-09		Herfstvakantie	vr	12-feb-10		Afsluiting Se2 / Se 4	vr	4-jun-10		Gala examenklassen
ma	26-okt-09	09/44	Se1 M4 / Se 3 H5A6	ma	15-feb-10	23/07	Inlev. verbeterde versie SWS M4	ma	7-jun-10	37/23	
di	27-okt-09		Se1 M4 / Se 3 H5A6	di	16-feb-10			di	8-jun-10		
wo	28-okt-09		Se1 M4 / Se 3 H5A6	wo	17-feb-10			wo	9-jun-10		
do	29-okt-09		Se1 M4 / Se 3 H5A6	do	18-feb-10			do	10-jun-10		
vr	30-okt-09		Se1 M4 / Se 3 H5A6	vr	19-feb-10		Intekenen My en/of ANW H5/A6	vr	11-jun-10		
ma	2-nov-09	10/45		ma	22-feb-10	--/08	Voorjaarsvakantie	ma	14-jun-10	38/24	
di	3-nov-09			di	23-feb-10		Voorjaarsvakantie	di	15-jun-10		
wo	4-nov-09			wo	24-feb-10		Voorjaarsvakantie	wo	16-jun-10		Uitslag CE1 M4
do	5-nov-09			do	25-feb-10		Voorjaarsvakantie	do	17-jun-10		Uitslag CE1 H5A6
vr	6-nov-09			vr	26-feb-10		Voorjaarsvakantie	vr	18-jun-10		
ma	9-nov-09	11/46	Cijfers bekend	ma	1-mrt-10	24/09		ma	21-jun-10	39/25	CE2: diplomering M4
di	10-nov-09		Intekenen afsluiting	di	2-mrt-10			di	22-jun-10		CE2: diplomering H5
wo	11-nov-09			wo	3-mrt-10			wo	23-jun-10		CE2: diplomering A6
do	12-nov-09		Afsluiting Se1 / Se 3	do	4-mrt-10			do	24-jun-10		CE2
vr	13-nov-09			vr	5-mrt-10			vr	25-jun-10		CE2
ma	16-nov-09	12/47		ma	8-mrt-10	25/10		ma	28-jun-10	40/26	
di	17-nov-09			di	9-mrt-10			di	29-jun-10		
wo	18-nov-09			wo	10-mrt-10			wo	30-jun-10		Uitslag CE2
do	19-nov-09			do	11-mrt-10			do	1-jul-10		
vr	20-nov-09			vr	12-mrt-10			vr	2-jul-10		Diplomering CE2 MHA
ma	23-nov-09	13/48		ma	15-mrt-10	26/11		ma	5-jul-10	41/27	
di	24-nov-09			di	16-mrt-10			di	6-jul-10		
wo	25-nov-09			wo	17-mrt-10		Herkansing My en/of ANW H5/A6	wo	7-jul-10		
do	26-nov-09			do	18-mrt-10			do	8-jul-10		
vr	27-nov-09		2e toets My instromers M4	vr	19-mrt-10			vr	9-jul-10		
ma	30-nov-09	14/49		ma	22-mrt-10	27/12	Se3 M4 / Se5 H5A6	ma	12-jul-10	--/28	Zomervakantie t/m 29 augustus
di	1-dec-09			di	23-mrt-10		Se3 M4 / Se5 H5A6	di	13-jul-10		
wo	2-dec-09			wo	24-mrt-10		Se3 M4 / Se5 H5A6	wo	14-jul-10		
do	3-dec-09			do	25-mrt-10		Se3 M4 / Se5 H5A6	do	15-jul-10		
vr	4-dec-09			vr	26-mrt-10		Se3 M4 / Se5 H5A6	vr	16-jul-10		
ma	7-dec-09	15/50		ma	29-mrt-10	28/13	Se3 M4 / Se5 H5A6	ma	19-jul-10	--/29	
di	8-dec-09			di	30-mrt-10		Se3 M4 / Se5 H5A6	di	20-jul-10		
wo	9-dec-09			wo	31-mrt-10			wo	21-jul-10		
do	10-dec-09			do	1-apr-10			do	22-jul-10		
vr	11-dec-09			vr	2-apr-10		Goede vrijdag	vr	23-jul-10		

* Voor M4 is dit een gewone SE-week.

H5A6 hebben in deze week luistervaardigheid, praktika, po's, spreekbeurten, mondelingen, etc. Geen schriftelijke SE's.

1. ALGEMEEN

- 1.1 Dit Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) biedt informatie over toetsstof, toetsvormen en toetsduur, beoordelingscriteria, wegingsfactoren en de regels die gelden bij de toetsing in het examenjaar van de Havo van het H.N. Werkman College te Groningen.
- 1.2 Leerlingen en ouders moeten door middel van een verklaring aangeven dat ze weten wat er in het PTA staat.
- 1.3 De betreffende verklaring is als losse pagina aan dit PTA toegevoegd en moet vóór dat de leerling deelneemt aan het eerste schoolexamen van het examenjaar ondertekend worden ingeleverd bij de administratie.
- 1.4 Overzicht van afkortingen die in dit programma gebruikt worden:
PTA	Programma van Toetsing en Afsluiting
SE	Schoolexamen of Schoolexamentoets
CE	Centraal Examen (landelijk)
LOB	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding
VR	Vrijstelling na doubleren of zakken
C	Toetscode: - A, B, C enz. voor SE - PO1, PO2 enz. voor praktische opdrachten of SE-practicum - PO voor het gemiddelde van P1, P2 enz.
W	Wegingsfactor
SE1	SE-periode 1 enz.
HM	Hulpmiddelen, de afkortingen voor de hulpmiddelen staan vermeld bij de opmerkingen in het PTA.

2. DATA

- 2.1 Leerlingen die aan het eindexamen deel willen nemen, moeten vóór 1 oktober op de administratie een bewijs van inschrijving in het persoonsregister van hun gemeente hebben ingeleverd of een kopie van hun ID-kaart of paspoort. Als dit ontbreekt, kunnen zij niet door de school worden opgegeven voor het landelijk Centraal Examen.
- 2.2 De belangrijkste data van het examenjaar staan vermeld in het jaaroverzicht op bladzijde 1.
- 2.3 De data en tijden van de schoolexamens worden tijdig bekend gemaakt via It's learning en via www.werkmancollege.nl.
- 2.4 De data en tijden van de eindexamens zijn opgenomen in het PTA.
- 2.5 Het tijdschema van het profielwerkstuk staat vermeld in een afzonderlijk overzicht.

3. LESSEN EN VAKKEN

- 3.1 Leerlingen die om redenen van lichamelijke aard niet aan de gymnastieklessen kunnen deelnemen, kunnen een attest krijgen van de school als zij bij de rector hun onvermogen aannemelijk kunnen maken. De uren moeten wel gemaakt worden op school.
- 3.2 Tijdens de SE-toetsweken vervallen de lessen.
- 3.3 Gemiste SE-toetsen moeten worden ingehaald op de afsluitdag van elke toetsperiode tijdens het 3e en 4e uur. Leerlingen, die tijdens een SE-periode geen enkele toets gemist hebben, mogen één toets herkansen. Op een afsluitdag is er vanaf het 5e uur gewoon les.
- 3.4 Als niet alle gereserveerde dagen nodig zijn om het SE-rooster "rond" te krijgen, dan gaan de lessen op de overige dagen gewoon door. Dit wordt op het SE-rooster vermeld.

4. SCHOOLEXAMENS

- 4.1 Schoolexamens worden afgenomen tijdens SE-toetsweken. De data van de toetsweken staan in het PTA vermeld. Het rooster voor een toetsweek verschijnt tenminste twee lesweken voor de eerste toets van de betreffende week.
- 4.2 Handelingsdelen moeten worden afgewerkt volgens de instructies in dit PTA en ingeleverd uiterlijk op de daarvoor vermelde data.
- 4.3 Het profielwerkstuk moet worden gemaakt volgens de aanwijzingen in het afzonderlijke overzicht.
- 4.4 De eisen waaraan werkstukken moeten voldoen en de data waarop deze moeten zijn ingeleverd staan vermeld op een beoordelingsformulier dat door de vakdocenten van tevoren wordt uitgereikt en dat daarna deel uitmaakt van het betreffende werkstuk.
- 4.5 In het PTA is aangegeven welke hulpmiddelen leerlingen bij de schoolexamens zelf moeten meenemen, zoals een woordenboek, rekenmachine, informatieboekje, schrijfdossier e.d.

5. BEOORDELING EN RAPPORTAGE

- 5.1. Cijfers voor toetsen worden in 1 decimaal nauwkeurig gegeven op een schaal van 1 tot en met 10, tenzij de beoordeling niet in cijfers is.
- 5.2 Sommige SE-onderdelen worden niet beoordeeld met cijfers maar met woorden of afkortingen daarvan:
- Onvoldoende / Voldoende / Goed (O/V/G)
- Afgehandeld / (nog) Niet afgehandeld
- 5.3 Het eindresultaat van alle SE's, dat na afloop van de laatste SE-toets voor een vak wordt vastgesteld, wordt in 1 decimaal nauwkeurig gegeven, als het een cijfer betreft. Bij het afronden wordt 0,45 t/m 0,49 uiteindelijk 0,5. Voorbeeld: 5,45 wordt afgerond naar 5,5.
- 5.4 De beoordeling van de toetsen wordt bekend gemaakt op of vóór de data die in het jaaroverzicht zijn vermeld.
- 5.5 Het schriftelijke werk met de daarin aangebrachte correcties en notities wordt met de kandidaten besproken voor het beoordelingsresultaat aan de administratie wordt doorgegeven.

- 5.6 Als een leerling om geoorloofde redenen niet bij de bespreking van het werk aanwezig heeft kunnen zijn heeft de leerling alleen nog recht op de inzage, op een moment dat de docent vaststelt.
- 5.7 Leerlingen worden geadviseerd ook zelf de resultaten van de schoolexametoetsen bij te houden.
- 5.8 Leerlingen krijgen na elke SE-periode een rapport van de SE-resultaten die tot aan dat moment zijn behaald.
- 5.9 Indien een of meer resultaten van het overzicht niet correct zijn, moet de leerling onmiddellijk overleg plegen met de betrokken docent. Als het cijfer inderdaad niet klopt dan verandert de docent het cijfer op het SE-resultatenoverzicht en voorziet het van zijn paraaf. De examensecretaris verandert het cijfer in de cijferadministratie.
- 5.10 Wie niet binnen de gestelde termijn bezwaren indient tegen een uitgereikt overzicht van de SE-resultaten gaat akkoord met de vermelde resultaten.
- 5.11 Het SE, de normen en het gemaakte werk worden door de docent na bespreking met de leerlingen bewaard tot na het uitbrengen van een overzicht van SE-resultaten de beroepstermijn is verstreken.
- 5.12 Voor Maatschappijleer en het Profielwerkstuk geldt een combinatiecijfer. Dit wordt uitgelegd in 6.13.

6. INHALEN EN HERKANSEN

- 6.1 De inhaal- en herkansingsregeling voor schoolexamens is afgeleid voor die van de centrale examens.
- 6.2 Alleen in uitzonderlijke gevallen kan de afdelingscoördinator in overleg met de examencommissie hiervan afwijken.
- 6.3 Een leerling die één of meer SE-toetsen niet heeft gemaakt, moet deze inhalen op of voor de afsluitdag van de betreffende toetsperiode. Dat geldt ook voor boekentoetsen.
- 6.4 Het niet tijdig inleveren van een werkstuk of het zonder geldige reden niet op een afgesproken tijdstip afleggen van een spreekbeurt of mondeling worden beschouwd als onregelmatigheid. Hiervoor is een aparte regeling opgenomen in artikel 8 ONREGELMATIGHEDEN.
- 6.5 Een leerling die na een bepaalde toetsperiode geen SE- toetsen hoeft inhalen heeft het recht om één van de toetsen te herkansen. Niet alle toetsen kunnen worden herkanst, als een toets niet herkansbaar is, staat dat in het PTA vermeld. Bij herkansing geldt het hoogste cijfer.
- 6.6 Inschrijving voor herkansing of inhalen moet plaats vinden op de data en de tijden die in het jaaroverzicht vermeld zijn. Dit gebeurt digitaal op www.werkman.org.
- 6.7 Herkansen is niet verplicht. Als een leerling niet wil herkansen, moet hij/zij dat ook via www.werkman.org aangeven.
- 6.8 Een leerling die in één van de SE-perioden meer dan twee toetsen gemist heeft, moet in ieder geval twee toetsen inhalen op de afsluitingsdag. Voor de overige toetsen moeten met de afdelingscoördinator afspraken gemaakt voor inhalen vóór de afsluitingsdag. De afspraken gelden pas na overleg met de vakdocenten.
- 6.9 Een leerling die om welke reden dan ook een toets niet kan herkansen op de aangegeven of afgesproken dag, heeft geen recht op inhalen van de herkansing. Alleen in uitzonderlijke gevallen kan de afdelingscoördinator in overleg met de examencommissie hiervan afwijken.
- 6.10 Als na de laatste inhaal- en herkansingsdag van de cursus een of meer SE-resultaten niet beschikbaar zijn dan kan een leerling niet worden toegelaten tot het centraal examen.
- 6.11 De leerling kan alsnog worden toegelaten tot het centraal examen als hij / zij akkoord gaat met het toekennen van het cijfer 1,0 op ontbrekende werken. Leerlingen, docenten en afdelingscoördinatoren stellen in de loop van het jaar alles in het werk om deze situatie te voorkomen.
- 6.12 Leerlingen die een examenklas doubleren mogen de voldoende eindresultaten van schoolexamenonderdelen, die door de sectie in het PTA als vrijstellend bij doubleren zijn aangemerkt, laten staan. Een leerling mag ook proberen hogere cijfers te behalen.
- 6.13 **Herkansing combinatiecijfer**
Het combinatiecijfer is een gemiddelde van de op 0 decimalen afgeronde cijfers van de vakken maatschappijleer en het profielwerkstuk. Als een leerling in havo 5 de vrijdag voor de voorjaarsvakantie aan al zijn verplichtingen* heeft voldaan kan hij/zij voor een verbetering van het combinatiecijfer in aanmerking worden gekomen als:
1] aannemelijk is dat door herkansen van maatschappijleer het combinatiecijfer van onvoldoende naar voldoende gaat of
2] aannemelijk is dat door herkansen van maatschappijleer het combinatiecijfer een hoger eindresultaat geeft en daarmee de kans op inloting bij een lotingstudie wordt vergroot. De afdelingscoördinator neemt hierover een beslissing.
Bijzonderheden: het profielwerkstuk kan niet worden herkanst, de herkansing voor maatschappijleer is een herexamen over de gehele stof tenzij de vakdocent anders besluit.
* Verplichtingen: alle toetsen zijn gemaakt en alle handelingsdelen inclusief profielwerkstuk zijn afgerond.

7. FACILITEITEN

- 7.1 Een leerling met een handicap zoals dyslexie, een visuele of gehoorafwijking, Nederlands als tweede taal of een psychische aandoening, die gevolgen heeft voor de concentratie, mag bij SE-toetsen 20 % van de toetsduur langer doorwerken, bij het CE 30 minuten.
- 7.2 Een leerling, zoals omschreven in 7.1, mag bij SE- en CE-toetsen gebruik maken worden van een passend hulpmiddel zoals audiocassette, braille, diskette, grootschrift.
- 7.3 Leerlingen, die in aanmerking willen komen voor extra tijd, moeten zorgen voor een verklaring van een orthopedagoog of psycholoog, waaruit blijkt dat extra tijd nodig is. Voor leerlingen met een psychische aandoening is een verklaring met de diagnose van die aandoening gesteld door een specialist voldoende. Deze verklaringen (of een kopie ervan) moeten worden opgenomen in het blauwe leerlingendossier.
- 7.4 Voor de eerste SE-periode zorgt het zorgteam voor een overzicht met alle leerlingen, die in aanmerking komen voor deze faciliteiten.

8. ONREGELMATIGHEDEN

- 8.1 Als een leerling een in het PTA vermelde praktische opdracht of werkstuk niet binnen de aangegeven termijn heeft afgerond of een spreekbeurt of presentatie niet heeft gehouden dan geldt de volgende sanctie:
  - binnen 1 week alsnog ingeleverd, resp. een nieuwe afspraak gemaakt: 1 punt aftrek van het toegekende cijfer.
  - binnen 2 weken alsnog ingeleverd, resp. een nieuwe afspraak gemaakt: 2 punten aftrek van het toegekende

cijfer.

- helemaal niet ingeleverd, resp. spreektbeurt helemaal niet gehouden: het cijfer 1,0 wordt toegekend.

N.B. De aftrekregeling is geen officieel toegestane sanctie volgens het Examenreglement. De school kiest voor deze maatregel, omdat ze de toegestane sancties: het toekennen van het cijfer 1 voor de toets, uitsluiting van het vak en uitsluiting van het examen te zwaar vindt.

- 8.2 Bij 8.1 moet aan de volgende voorwaarden zijn voldaan:
1. De deadline was voor alle betrokken partijen tenminste 14 dagen van te voren bekend.
  2. Binnen eenzelfde sectie wordt dezelfde deadline gehanteerd. Bij verschillende deadlines geldt de voor de leerling gunstigste deadline.
(Deze regel geldt niet als er officieel verschillende deadlines zijn, bijvoorbeeld in het geval van langdurige ziekte van een docent)
  3. Bij overschrijding van de termijn worden leerling, mentor en afdelingscoördinator direct op de hoogte gesteld. De nieuwe termijnen gaan in op het moment dat de leerling daadwerkelijk weet dat hij / zij in gebreke is gebleven.
  4. Sancties worden uitsluitend opgelegd door de afdelingscoördinator.
- 8.3 Bij andere vormen van onregelmatigheden (zoals gebruik maken van ongeoorloofde hulpmiddelen, spieken) beslist de afdelingscoördinator, in overleg met de examencommissie.
De volgende sancties zijn mogelijk:
- Het toekennen van het cijfer 1,0 op het gemaakte werk en het verlies van recht van herkansing op dat werk.
  - In geval van een herkansing: Het toekennen van het cijfer 1,0 op het gemaakte werk en het oorspronkelijke werk.
  - Uitsluiting van het vak
  - Uitsluiting van het jaar
- Dit besluit wordt schriftelijk aan de leerling en zijn/haar ouders bevestigd (afschrift in het dossier).
- 8.4 Een leerling die zich aan een onregelmatigheid schuldig gemaakt heeft en niet akkoord gaat met de sanctie kan in beroep gaan bij de commissie van beroep van de gemeente Groningen: Dienst OCSW, Postbus 268, 9700 AG Groningen.

9. AFWEZIGHEID

- 9.1 Als een leerling niet aan een school- of eindexamen kan deelnemen, dan moet dit voor 9.00 uur 's ochtends op de dag van absentie bij de afdelingscoördinator of een lid van de schoolleiding worden gemeld.

10. SUPPLEMENTEN

- 10.1 Indien blijkt dat in de loop van de cursus het PTA aangevuld moet worden met nieuwe bepalingen dan zullen deze in een supplement van het PTA worden opgenomen. Een supplement wordt dan aan elke leerling afzonderlijk uitgereikt.
- 10.2 Voor het profielwerkstuk wordt een apart overzicht uitgereikt aan het begin van de cursus.

11. CENTRAAL EXAMEN

- 11.1 Instructies voor het centraal landelijk eindexamen, de uitslagdatum, het moment van de diploma-uitreiking enz. worden schriftelijk meegedeeld aan de kandidaten. In de laatste SE-periode moet deze instructie persoonlijk worden afgehaald bij de administratie van de school. Aanwijzingen daarvoor staan dan op de mededelingenborden.
- 11.2 Het cijfer van het CE wordt in 1 decimaal nauwkeurig gegeven. Het eindcijfer wordt berekend als het rekenkundig gemiddelde van het eindcijfer SE en het cijfer CE en vervolgens afgerond op een cijfer zonder decimalen. De afronding gaat in dit geval als volgt:
- .49 of minder wordt naar beneden afgerond;
  - .50 of meer wordt naar boven afgerond.
  - Voorbeeld: 6,45 wordt 6; 6,50 wordt 7.
- 11.3 Een leerling mag pas deelnemen aan het CE als aan alle verplichtingen is voldaan die in het PTA vermeld zijn:
- voor alle vakken (incl. combinatiecijfer) moet een eindresultaat SE zijn behaald
  - de vakken met een verbale beoordeling moeten tenminste voldoende zijn.
  - handelingsdelen voor alle vakken moeten zijn afgewerkt met voldoende resultaten
  - alle LOB-activiteiten moeten zijn afgerond
  - het vereiste aantal studielasturen moet zijn gemaakt
- 11.4 Een kandidaat van Havo is voor het eindexamen geslaagd indien de volledige lijst van eindcijfers aan de volgende voorwaarden voldoet:
- alle eindcijfers 6 of hoger, of:
  - 1 x 5 en de overige eindcijfers 6 of hoger, of:
  - 1 x 4 en minstens 2 punten compensatie op de overige vakken, of:
  - 2 x 5 en minstens 2 punten compensatie op de overige vakken, of
  - 1 x 4 en 1 x 5 en minstens 3 punten compensatie.
  - ckv en lo moeten beide beoordeeld zijn met voldoende of goed
  - de afzonderlijke eindcijfers op maatschappijleer en profielwerkstuk moeten gelijk zijn aan een 4 of hoger.
- 11.5 Elke leerling heeft na de eerste uitslagbepaling het recht om in het eerstvolgende tijdvak voor één vak deel te nemen aan het CE. In dat vak moet wel examen afgelegd zijn in de eerste periode.
- 11.6 Een leerling die, om een geldige reden, één of meerdere examens in het eerste tijdvak mist, mag deze vakken inhalen tijdens het tweede tijdvak (eind juni), voor zover het examenrooster dat toelaat, indien nodig kan worden uitgeweken naar het derde tijdvak in augustus.
- 11.7 Als een kandidaat afziet van herexamen of zich niet tijdig opgeeft, wordt de eerste uitslag automatisch de definitieve uitslag.
- 11.8 Alleen op basis van de definitieve uitslag kunnen diploma's en cijferlijsten worden uitgereikt. Leerlingen die herkansen moeten dus wachten tot de resultaten van het herexamen bekend gemaakt zijn, voor ze zulke documenten kunnen

- krijgen.
- 11.9 De herexamens worden afgenomen op de data die in dit PTA zijn vermeld.
- 11.10 De slaag/zakregeling na herexamen is dezelfde als bij het eerste tijdvak.

12. EXAMENSTUKKEN

- 12.1 De opgaven, uitwerkingen en normen van schoolexamens worden na bespreking met de leerlingen door de docent bewaard tot na het uitbrengen van een SE-rapport de termijn voor beroep is verstreken. Een leerling die een werkstuk van bijzondere aard na deze periode terug wil krijgen moet dat vooraf expliciet aan de docent opgeven. Het overige werk wordt vernietigd.
- 12.2 De opgaven, de normen en de schriftelijke werkstukken van de centrale examens, worden door de examencommissie bewaard tot tenminste 6 maanden na afloop van het eindexamen. Gedurende die periode hebben leerlingen recht op inzage. Een leerling die een werkstuk van bijzondere aard na deze periode terug wil krijgen moet dat vooraf expliciet aan de docent opgeven. Het overige werk wordt vernietigd.
- 12.3 Beoordeeld centraal examenwerk kan gedurende de bewaarperiode worden ingezien door leerlingen, indien mogelijk onder toezicht en met toelichting van de eerste corrector. De behaalde score is door eerste en tweede corrector vastgesteld en staat niet ter discussie.

13. EXAMENREGLEMENTEN

- 13.1 Het officiële landelijke eindexamenbesluit VWO/HAVO/VMBO waarop dit Programma van Toetsing en Afsluiting gebaseerd is, is terug te vinden op www.examenblad.nl.

14. VOORBEHOUD

- 14.1 In bijzondere omstandigheden kan op onderdelen van het Programma van Toetsing en Afsluiting worden afgeweken, zulks ter beoordeling van de examencommissie. In dat geval zullen betrokkenen zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld worden.
- 14.2 In gevallen waarin dit reglement niet voorziet zal de examencommissie, met inachtneming van de landelijke en gemeentelijke regelingen, beslissingen nemen.

Namens de examencommissie,
H.B. Brink
A. Durkstra
K. Heesterman
W.L. de Hek
A.N.M. van der Lee
H.J. Luursema

CENTRAAL EXAMEN 2010 HAVO

Rooster Centraal Schriftelijk Examen 1^e tijdvak

Eerste tijdvak 2010 centrale examens

	Havo
maandag 17 mei	13.30-16.30 Nederlands
dinsdag 18 mei	09.00-12.00 kunst beeldend en kunst muziek
	13.30-16.30 wiskunde A en wiskunde B
vrijdag 21 mei	09.00-12.00 geschiedenis
	13.30-16.00 Frans
dinsdag 25 mei	09.00-11.30 Duits
	13.30-16.00 economie
woensdag 26 mei	09.00-12.00 filosofie
	13.30-16.30 biologie
donderdag 27 mei	09.00-11.30 aardrijkskunde
	13.30-16.00 Engels
vrijdag 28 mei	13.30-16.30 natuurkunde
maandag 31 mei	13.30-15.30 management en organisatie
dinsdag 1 juni	13.30-16.30 scheikunde

Rooster Centraal Schriftelijk Examen 2^e tijdvak (herexamen en inhaal)

In maart 2010 wordt bekendgemaakt op welke dagen en tijdstippen de centrale examens in het tweede tijdvak worden afgenomen.

De examenafname van de aangewezen vakken door de staatsexamencommissie zal op 25 juni plaatsvinden. Het besluit welke vakken dit zijn wordt in maart 2010 gepubliceerd.

De examens vinden plaats in de week van maandag 21 juni t/m vrijdag 25 juni.

Inleiding

In Havo 5 komen de volgende onderwerpen aan bod:

Argumentatieleer
 Presenteren
 Nederlandse poëzie
 Beschouwing schrijven
 Letterkunde

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + B + 3C + 2D + 2E + 3F + G + 2H) / 15$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Zie de studiewijzer voor de gedetailleerde uitwerking van de opdrachten.

Toetsen

A	Betoog		
Moment:	SE 1	Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
B	Literatuur		
Moment:	SE 2	Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
C	Argumentatieleer		
Moment:	SE 3	Weegfactor:	3
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Theorie en tekst met vragen.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Woordenboek mag gebruikt worden tijdens de toets.
D	Presenteren		
Moment:	SE 4	Weegfactor:	2
Tijdsduur:	5 min.	Leerstof:	Presenteren van een zelfgekozen onderwerp op basis van een zelf gekozen structuur.
Wijze van toetsing:	Presentatie		
Herkansing:	Nee		Steekwoordenkaartjes mogen tijdens de toets gebruikt worden.
E	Nederlandse poëzie		
Moment:	SE 4	Weegfactor:	2
Tijdsduur:	45 min.	Leerstof:	Opdrachten aftekenen voor punten.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
F	Beschouwing schrijven		
Moment:	SE 5	Weegfactor:	3
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Beschouwing schrijven o.b.v. eigen documentatie over een nog op te geven onderwerp.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Vooraf inleveren proefbeschouwing voor punten.
G	Letterkunde: presentatie		
Moment:	SE 5	Weegfactor:	1
Tijdsduur:	15 min.	Leerstof:	Presentatie van één boek in groepje.
Wijze van toetsing:	Presentatie		
Herkansing:	Nee		

Inleiding

In Havo 5 komen de volgende onderwerpen aan bod:

Argumentatieleer

Presenteren

Nederlandse poëzie

Beschouwing schrijven

Letterkunde

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + B + 3C + 2D + 2E + 3F + G + 2H) / 15$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Zie de studiewijzer voor de gedetailleerde uitwerking van de opdrachten.

Toetsen

H	Letterkunde: 4 boeken	
Moment:	SE 5	Weegfactor: 2
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Lezen 4 boeken van keuzelijst.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	De boeken mogen tijdens de toets gebruikt worden.

Inleiding

De volgende onderdelen worden dit jaar getoetst:

Schrijfvaardigheid
 Leesvaardigheid
 Spreekvaardigheid
 Luistervaardigheid

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 2,5 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (3A + 3B + 5C + 5D + 3E + 5F) / 24$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	Luistervaardigheid		
Moment:	SE 1	Weegfactor:	3
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Luistertoets		
Herkansing:	Ja		
B	Spreekvaardigheid		
Moment:	SE 2	Weegfactor:	3
Tijdsduur:	20 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Mondeling		
Herkansing:	Nee		
C	Schrijfvaardigheid		
Moment:	SE 3	Weegfactor:	5
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Libre Service + door de docent verstrekt materiaal.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Woordenboek is toegestaan.
D	Luistervaardigheid + idioom		
Moment:	Jaarweek 51	Weegfactor:	5
Tijdsduur:	60 min.	Leerstof:	Libre Service, Cito + idioom.
Wijze van toetsing:	Luistertoets		
Herkansing:	Ja		
E	Leesvaardigheid		
Moment:	SE 4	Weegfactor:	3
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Literatuur: 2 boeken en/of bundel artikelen
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
F	Spreekvaardigheid in duo's		
Moment:	SE 5	Weegfactor:	5
Tijdsduur:	30 min.	Leerstof:	Libre Service + door docent verstrekt materiaal.
Wijze van toetsing:	Mondeling		
Herkansing:	Nee		

Inleiding

In 6 SE's worden de volgende onderdelen getoetst:

2 Luistertoetsen
 Persoonlijke brief
 Zakelijke brief
 Mondeling
 Literatuur

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 2,5 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + B + 2C + 2D + 3E + 3F) / 12$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Voor SE 3 moet één proefbrief op de afgesproken datum worden ingeleverd. Wordt hieraan niet voldaan, dan verliest de leerling het recht op herkansing in deze of een volgende periode.

Toetsen

A	Luistertoets	
Moment:	SE 1	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Luistertoets	
Herkansing:	Ja	
B	Persoonlijke brief	
Moment:	SE 2	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
C	Zakelijke brief	
Moment:	SE 3	Weegfactor: 2
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Een woordenboek mag tijdens de toets gebruikt worden.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
D	Luistertoets	
Moment:	Jaarweek 51	Weegfactor: 2
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:
Wijze van toetsing:	Luistertoets	
Herkansing:	Ja	
E	Mondeling	
Moment:	SE 4	Weegfactor: 3
Tijdsduur:	30 min.	Leerstof:
Wijze van toetsing:	Mondeling	
Herkansing:	Nee	
F	Literatuur	
Moment:	SE 5	Weegfactor: 3
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Literatuur over 2 titels, waarvan 1 in de klas behandeld.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	

Inleiding

De volgende vaardigheden zullen in de schoolexamens Engels evenredig gewogen worden:

Kijk- en luistervaardigheid

Schriftelijke taalvaardigheid

Spreekvaardigheid

Kennis van en inzicht in literatuur

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 2,5 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + 4B + 4C + 3E + 4F) / 16$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Leerlingen moeten voor SE3 een dossier inleveren (op papier in een snelbindmapje) met daarin 5 artikelen, een zelfgeschreven samenvatting van elk artikel (en dus geen samenraapsel van citaten) en een statement. De deadline hiervoor is vrijdag 20 november. Dit mapje moet aan de docent persoonlijk overhandigd worden en dus niet in een postvakje gelegd. Het op tijd inleveren van het mapje en de inhoud daarvan zullen positief of negatief meegewogen worden bij de bepaling van het cijfer. Dit kan maximaal 1 punt verschil betekenen in het cijfer.

Toetsen

A 2 Blackbirds

Moment: SE 1 Weegfactor: 1

Tijdsduur: 90 min. Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.

Wijze van toetsing: Schriftelijk

Herkansing: Ja

B Kijk- en luistervaardigheid

Moment: SE 2 Weegfactor: 4

Tijdsduur: 90 min. Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.

Wijze van toetsing: Kijk- en luistertoets

Herkansing: Ja

C Mondeling

Moment: SE 3 Weegfactor: 4

Tijdsduur: 30 min. Leerstof: Geen leerstof. Leerlingen praten in groepjes over drie onderwerpen. Inleveren dossier (handelingsdeel).

Wijze van toetsing: Mondeling

Herkansing: Nee

E Literatuur + boeken

Moment: SE 4 Weegfactor: 3

Tijdsduur: 90 min. Leerstof: Lezen: 3 boeken van de leeslijst.

Wijze van toetsing: Schriftelijk Leren: informatiepakket literatuur.

Herkansing: Ja

F Grammatica, idioom en schrijfofdracht

Moment: SE 5 Weegfactor: 4

Tijdsduur: 90 min. Leerstof: Idioom: Follow Up 61-101
Grammatica: selectie uit Engels grammatica

Wijze van toetsing: Schriftelijk

Herkansing: Ja

Voor schrijfofdracht is woordenboek N-E toegestaan.

Inleiding

In Havo 5 wordt toegewerkt naar het Centraal Examen. Eerst wordt sociale filosofie behandeld, de tweede jaarhelft wordt gewerkt met het eindexamencahier.

Het Schoolexamen bestaat uit 4 schriftelijke toetsen, waarvan 2 in Havo 4 worden afgenomen, en een praktische opdracht.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + B + C + F + PO) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	Antropologie/Mensbeelden		
Moment:	SE 1	Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
B	Ethiek		
Moment:	SE 2	Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
C	Sociale filosofie		
Moment:	SE 3	Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Boek: Cogito hoofdstuk 3, paragraaf 1 t/m 3
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
F	Hans Achterhuis, Utopie		
Moment:	SE 5	Weegfactor:	1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Boek: Eindexamencahier
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
PO	Praktische opdracht		
Moment:	Jaarweek 51	Weegfactor:	1
Tijdsduur:		Leerstof:	Boek: Cogito hoofdstuk 2, paragraaf 4 + tekst Nussbaum Cogito hoofdstuk 3, paragraaf 1
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Ja		
De praktische opdracht wordt individueel uitgevoerd.			

Inleiding

In zowel het Centraal Examen als tijdens de Schoolexamens komt het systeem van de tien tijdvakken aan bod.

Het Schoolexamen bestaat uit de volgende onderdelen:

Tijdvak 1 t/m 10 en staatinrichting

Praktische opdracht verdieping Middeleeuwen

Praktische opdracht moord en doodslag

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$PO = (PO1 + 2PO2) / 3$$

$$SE = (B + C + E + F + PO) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

B Tijdvak 1 t/m 8

Moment: SE 2

Weegfactor: 1

Tijdsduur: 90 min.

Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.

Wijze van toetsing: Schriftelijk

Herkansing: Ja

C Tijdvak 1 t/m 8 en staatsinrichting

Moment: SE 3

Weegfactor: 1

Tijdsduur: 90 min.

Leerstof:

Wijze van toetsing: Schriftelijk

Herkansing: Ja

E Tijdvak 1 t/m 9

Moment: SE 4

Weegfactor: 1

Tijdsduur: 90 min.

Leerstof:

Wijze van toetsing: Schriftelijk

Herkansing: Ja

F Tijdvak 1 t/m 10

Moment: SE 5

Weegfactor: 1

Tijdsduur: 90 min.

Leerstof:

Wijze van toetsing: Schriftelijk

Herkansing: Ja

PO1 Verdieping Middeleeuwen

Moment:

Weegfactor: 1

Tijdsduur:

Leerstof: Deze opdracht is ingeleverd in Havo 4 2008/2009.

Wijze van toetsing: Praktische opdracht

Herkansing: Nee

PO2 Moord en doodslag

Moment:

Weegfactor: 2

Tijdsduur:

Leerstof: Deze opdracht is ingeleverd in Havo 4 2008/2009.

Wijze van toetsing: Praktische opdracht

Herkansing: Nee

Inleiding

Aan bod komen:

Boek Indonesie (hoofdstuk 1 en 2 is examenstof)

Boek Wonen in Nederland (Hoofdstuk 1 t/m 3 is examenstof)

Praktische opdracht fietsexcursie (eind maart/begin april 2010)

Noodzakelijk: Grote Bosatlas 53e druk

Boek Arm en Rijk (hoofdstuk 4) en

Boek Systeem Aarde (hoofdstuk 1 t/m 3) uit het programma van Havo 4 zijn naast bovenstaande ook onderdeel van de examenstof CSE.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 2,5 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (2A + 2B + 2C + E + 2F + PO) / 10$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	Landbouw in Europa hoofdstuk 1 t/m 3		
Moment:	SE 1	Weegfactor:	2
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
B	Systeem Aarde hoofdstuk 1 t/m 3		
Moment:	SE 2	Weegfactor:	2
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
C	Indonesie hoofdstuk 1 en 2		
Moment:	SE 3	Weegfactor:	2
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Boek: Indonesie hoofdstuk 1 en 2
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Atlas mag gebruikt worden tijdens de toets.
E	Indonesie hoofdstuk 3 en 4		
Moment:	SE 4	Weegfactor:	1
Tijdsduur:	45 min.	Leerstof:	Boek: Indonesie hoofdstuk 3 en 4
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Atlas mag gebruikt worden tijdens de toets.
F	Wonen in Nederland		
Moment:	SE 5	Weegfactor:	2
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Boek: Wonen in Nederland hoofdstuk 1 t/m 3
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Atlas mag gebruikt worden tijdens de toets.
PO	Fietsexcursie		
Moment:	1 april 2009	Weegfactor:	1
Tijdsduur:		Leerstof:	Fietsexcursie Zuidlaren e.o.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		Deelname verplicht evenals het maken / inleveren van een verslag.
Herkansing:	Nee		
			Het verslag moet ingeleverd worden op 7 april 2009.

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:

Getal en Ruimte Havo A deel 1: hoofdstuk 1, 2, 3 en 4

Getal en Ruimte Havo A deel 2: hoofdstuk 5, 6 en 8

Getal en Ruimte Havo A deel 3: hoofdstuk 9, 10 en 11

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + B + 2C + 2E + 2F) / 8$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	G&R Havo A deel 1 hoofdstuk 1 t/m 3 en deel 2 hoofdstuk 6		
Moment:	SE 1	Weegfactor: 1	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
B	G&R Havo A deel 1 hoofdstuk 4 en deel 2 hoofdstuk 5 en 8		
Moment:	SE 2	Weegfactor: 1	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
C	G&R Havo A deel 3 hoofdstuk 9 en herhaling deel 1		
Moment:	SE 3	Weegfactor: 2	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Boek: Getal & Ruimte Havo A deel 3 hoofdstuk 9 Getal & Ruimte Havo A deel 1
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
E	G&R Havo A deel 3 hoofdstuk 10 en herhaling deel 2		
Moment:	SE 4	Weegfactor: 2	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Boek: Getal & Ruimte Havo A deel 3 hoofdstuk 10 Getal & Ruimte Havo A deel 2
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
F	G&R Havo A deel 3 hoofdstuk 11 en herhaling deel 3		
Moment:	SE 5	Weegfactor: 2	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Boek: Getal & Ruimte Havo A deel 3 hoofdstuk 11 Getal & Ruimte Havo A deel 3
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:

Getal en Ruimte deel 1

Getal en Ruimte deel 2

Getal en Ruimte deel 3

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + B + C + E + F) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	G&R Havo B deel 1 hoofdstuk 1 t/m 3
Moment:	SE 1 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
B	G&R Havo B deel 1 hoofdstuk 1 t/m 4, deel 2 hoofdstuk 5
Moment:	SE 2 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
C	G&R Havo B deel 1 hoofdstuk 1 t/m 4, deel 2 hoofdstuk 5 t/m 7
Moment:	SE 3 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Boek:
Wijze van toetsing:	Schriftelijk Getal en Ruimte havo B deel 1 hoofdstuk 1 t/m 4
Herkansing:	Ja Getal en Ruimte havo B deel 2 hoofdstuk 5 t/m 7
	Grafische rekenmachine is toegestaan tijdens de toets.
E	G&R Havo B deel 1 hoofdstuk 1 t/m 4, deel 2 hoofdstuk 5 t/m 8, deel 3 hoofdstuk 9 t/m 10
Moment:	SE 4 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Boek:
Wijze van toetsing:	Schriftelijk Getal en Ruimte havo B deel 1 hoofdstuk 1 t/m 4
Herkansing:	Ja Getal en Ruimte havo B deel 2 hoofdstuk 5 t/m 8
	Getal en Ruimte havo B deel 3 hoofdstuk 9 t/m 10
	Grafische rekenmachine is toegestaan tijdens de toets.
F	G&R Havo B deel 1 hoofdstuk 1 t/m 4, deel 2 hoofdstuk 5 t/m 8, deel 3 hoofdstuk 9 t/m 12
Moment:	SE 5 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Boek:
Wijze van toetsing:	Schriftelijk Getal en Ruimte havo B deel 1 hoofdstuk 1 t/m 4
Herkansing:	Ja Getal en Ruimte havo B deel 2 hoofdstuk 5 t/m 8
	Getal en Ruimte havo B deel 3 hoofdstuk 9 t/m 12
	Grafische rekenmachine is toegestaan tijdens de toets.

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:

Systematische Natuurkunde Kernboek Havo 5 hoofdstuk 1 t/m 6
Systematische Natuurkunde Kernboek B Havo 4 hoofdstuk 6

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$PO = 0,8 \cdot PO1 + 0,2 \cdot PO2$$

$$SE = 0,8 \cdot (A + B + C + E + F) / 5 + 0,2 \cdot PO$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	Kernboek A hoofdstuk 1 t/m 3
Moment:	SE 1 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
B	Kernboek A hoofdstuk 4 en Kernboek B hoofdstuk 5
Moment:	SE 2 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
C	Kernboek Havo 5 hoofdstuk 1 en 2
Moment:	SE 3 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Bij deze toets mag gebruik gemaakt worden van Binas en een grafische rekenmachine.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
E	Kernboek Havo 5 hoofdstuk 4 en 5, Kernboek B Havo 4 hoofdstuk 6
Moment:	SE 4 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Bij deze toets mag gebruik gemaakt worden van Binas en een grafische rekenmachine.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
F	Kernboek Havo 5 hoofdstuk 3 en 6
Moment:	SE 5 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Bij deze toets mag gebruik gemaakt worden van Binas en een grafische rekenmachine.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
PO1	Praktische opdracht
Moment:	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	Leerstof: De praktische opdracht is uitgevoerd in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht
Herkansing:	Nee
PO2	Ioniserende stralingspracticum
Moment:	Jaarweek 51 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	Leerstof: Ioniserende stralingspracticum op 16 december 2009.
Wijze van toetsing:	Practicum
Herkansing:	Ja

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:
 Pulsar Chemie deel 1 hoofdstuk 1 t/m 7
 Pulsar Chemie deel 2 hoofdstuk 8 t/m 13

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).
 Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.
 Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + B + E + F + PO) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	Pulsar Chemie deel 1: hoofdstuk 1 t/m 4
Moment:	SE 1 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
B	Pulsar Chemie deel 1: hoofdstuk 5 t/m 7
Moment:	SE 2 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
E	Pulsar Chema deel 2: hoofdstuk 8 t/m 10
Moment:	SE 4 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Boek: Pulsar Chemie deel 2 hoofdstuk 8 t/m 10 Hoeveel stof, reacties, stroom, en voedsel
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
Binas en grafische rekenmachine zijn toegestaan tijdens de toets.	
F	Pulsar Chemie deel 2: hoofdstuk 11 t/m 13
Moment:	SE 5 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min. Leerstof: Boek: Pulsar Chemie deel 2: hoofdstuk 11 t/m 13 Chemische industrie, polymeren en evenwichten
Wijze van toetsing:	Schriftelijk
Herkansing:	Ja
Binas en grafische rekenmachine zijn toegestaan tijdens de toets.	
PO	Praktische opdracht
Moment:	Jaarweek 51 Weegfactor: 1
Tijdsduur:	Leerstof: De leerlingen doen (in maximaal tweetallen) een zelfstandig onderzoek. Dit onderzoek moet zijn afgerond in jaarweek 12.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht
Herkansing:	Nee
De praktische opdracht moet in jaarweek 12 ingeleverd worden.	
Een zittenblijver kan vrijstelling krijgen voor deze toets.	

Inleiding

Aan bod komen de boeken Havo A, B1 en B2.

Ook worden Biodata en de Examenbundel gebruikt.

De precieze invulling van de toetsstof wordt door de docent op tijd bekend gemaakt.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$PO = (PO1 + PO2) / 2$$

$$SE = (A + C + E + F + PO) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	Voortplanting, erfelijkheid en DNA		
Moment:	SE 1	Weegfactor: 1	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.	
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
C	Stofwisseling, ecologie		
Moment:	SE 3	Weegfactor: 1	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Boek:	
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	Havo B1, thema 1 en 2	
Herkansing:	Ja		
E	Regeling, zintuigelijke waarneming en gedrag, mens en milieu		
Moment:	SE 4	Weegfactor: 1	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Boek:	
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	Havo A, thema 6 t/m 8 Havo B1 thema 3	
Herkansing:	Ja		
F	Voeding en vertering, transport, gaswisseling en uitscheiding, en bescherming		
Moment:	SE 5	Weegfactor: 1	
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Boek:	
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	Havo B2, thema 4 t/m 7	
Herkansing:	Ja		
PO1	Enzymen		
Moment:	Jaarweek 46	Weegfactor: 1	
Tijdsduur:	n.v.t.	Leerstof: Prakticum en verslag volgens opdracht; Havo B1 thema 1 Stofwisseling	
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee	Een zittenblijver kan vrijstelling krijgen voor deze toets.	
PO2	Biologisch onderzoek		
Moment:	Jaarweek 15	Weegfactor: 1	
Tijdsduur:	45 min.	Leerstof: Schriftelijke toets in de les.	
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee	Een zittenblijver kan vrijstelling krijgen voor deze toets.	

Inleiding

De meesterproef O&O bestaat uit een keuzeproject met daarin een extra theoretische verdieping (die tevens als Profielwerkstuk meegerekend mag worden).

Schoolexamens

Het cijfer van de meesterproef bepaalt het eindcijfer voor O&O.

SE = PO

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

PO	Meesterproef	
Moment:	Jaarweek 15	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	n.v.t.	Leerstof: De meesterproef moet ingeleverd worden in jaarweek 15.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	

Inleiding

De volgende onderdelen komen in Havo 5 aan bod:

Buitenland 2
 Vaardigheden
 Collectieve sector
 Inkomen en groei

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).

Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 2,5 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (5A + 5B + 8C + 10E + 10F + 2PO) / 40$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	Consument en Producent		
Moment:	SE 1	Weegfactor:	5
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
B	Arbeidsmarkt		
Moment:	SE 2	Weegfactor:	5
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		
C	Buitenland 2 en Vaardigheden hoofdstuk 1		
Moment:	SE 3	Weegfactor:	8
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Lesbrief Buitenland 2 Lesbrief Vaardigheden hoofdstuk 1
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Grafische rekenmachine is toegestaan tijdens de toets.
E	Collectieve sector en Vaardigheden hoofdstuk 1		
Moment:	SE 5	Weegfactor:	10
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Lesbrief Collectieve sector Lesbrief Vaardigheden hoofdstuk 1
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Grafische rekenmachine is toegestaan tijdens de toets..
F	Inkomen en groei en Vaardigheden hoofdstuk 1		
Moment:	SE 5	Weegfactor:	10
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:	Lesbrief Inkomen en groei Lesbrief Vaardigheden hoofdstuk 1
Wijze van toetsing:	Schriftelijk		
Herkansing:	Ja		Grafische rekenmachine is toegestaan tijdens de toets.
PO	Betoogvraag		
Moment:	Jaarweek 12	Weegfactor:	2
Tijdsduur:		Leerstof:	Leerlingen moeten een betoog inleveren over een bepaalde vraagstelling.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht		
Herkansing:	Nee		Inleveren in jaarweek 12.

Inleiding

De volgende onderdelen komen aan bod:
Boeken 1A, 1B, 2A en 2B

Het Schoolexamen bestaat uit 5 SE's. Twee toetsen zijn in Havo 4 afgenomen en drie toetsen worden in Havo 5 afgenomen.

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen (CE) en het Schoolexamen (SE).
Het Centraal examen wordt aan het eind van het laatste leerjaar schriftelijk afgenomen in een zitting van 3 klokuren.
Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$SE = (A + B + C + E + F) / 5$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

A	Domein A hoofdstuk 1 t/m 3, Domein B hoofdstuk 4, 5 en 8, Domein C hoofdstuk 9	
Moment:	SE 1	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
B	Domein B hoofdstuk 6 en 7, Domein C hoofdstuk 14 en 15, Domein E hoofdstuk 20	
Moment:	SE 2	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
C	Domein C hoofdstuk 10 t/m 13 en Domein D hoofdstuk 16 t/m 19	
Moment:	SE 3	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
E	Domein E hoofdstuk 21 t/m 24 en Domein F hoofdstuk 25 t/m 30	
Moment:	SE 4	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
F	Domein G hoofdstuk 31 t/m 36	
Moment:	SE 5	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof:
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	

Inleiding

Dit kunstvak is een combinatie van praktijk en theorie. Je werkt eens per week een blokkur aan werkstukken (2d en 3d) in alle mogelijke materialen en technieken, dus ook de nieuwe media. Hierbij is je schetsboek een belangrijk hulpmiddel. Één uur in de week heb je theorie over moderne kunst; over beeldende kunst, dans, film, theater en muziek.

De volgende onderdelen komen aan bod:

Algemeen, kleur en compositie (in Havo 4)

Vorm, vlak en ruimte en ruimtelijkheid (in Havo 5)

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen Kunst Algemeen (CE) en het Schoolexamen Kunst Beeldend (SE).

Het Centraal Examen (Kunst Algemeen) wordt aan het eind van het laatste leerjaar per computer afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$PO = (PO1 + PO2 + PO3 + 3PO4 + 5PO5) / 11$$

$$SE = (A + 2E + 6PO) / 9$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Gedurende het jaar worden er drie oefentoetsen gehouden. Deze oefentoetsen zijn verplicht.

De inhoud van de oefentoetsen is als volgt:

Oefentoets 1 (rond SE 3) cultuur van het moderne 1e helft 20e eeuw en een deel massacultuur 2e helft 20e eeuw uit het boek 'De Bespiegeling'.

Oefentoets 2 (rond SE 4) cultuur van het moderne 1e helft 20e eeuw en massacultuur 2e helft 20e eeuw uit het boek 'De Bespiegeling'.

Oefentoets 3 (rond SE 5) hele stof eindexamen; cultuur van het moderne 1e helft 20e eeuw, massacultuur en cultuur van romantiek en realisme 19e eeuw.

Toetsen

A	Algemeen, kleur en compositie	
Moment:	SE 1	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
E	Algemeen, kleur, compositie, vorm, vlak en ruimte en ruimtelijkheid	
Moment:	SE 4	Weegfactor: 2
Tijdsduur:	45 min.	Leerstof: De theorie bestaat uit: Algemeen, kleur en compositie uit Havo 4 Vorm, vlak en ruimte en ruimtelijkheid uit Havo 5
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
PO1	Presentatie werkstuk 1	
Moment:		Weegfactor: 1
Tijdsduur:		Leerstof: Deze praktische opdracht is uitgevoerd in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	
PO2	Presentatie werkstuk 2	
Moment:		Weegfactor: 1
Tijdsduur:		Leerstof: Deze praktische opdracht is uitgevoerd in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	
PO3	Presentatie werkstuk 3	
Moment:		Weegfactor: 1
Tijdsduur:		Leerstof: Deze praktische opdracht is uitgevoerd in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	
PO4	Presentatie werkstuk 4 + verslag Krölller Muller	
Moment:	Jaarweek 01	Weegfactor: 3
Tijdsduur:		Leerstof: De opdracht is thematisch. De wijze van werken: zelfstandig onderzoek verrichten, schetsen, 2d en 3d werkstuk maken.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	
		Schetsboek, verslag en werkstuk telt 3x Verslag Krölller Muller telt 1x.

Inleiding

Dit kunstvak is een combinatie van praktijk en theorie. Je werkt eens per week een blokkur aan werkstukken (2d en 3d) in alle mogelijke materialen en technieken, dus ook de nieuwe media. Hierbij is je schetsboek een belangrijk hulpmiddel. Één uur in de week heb je theorie over moderne kunst; over beeldende kunst, dans, film, theater en muziek.

De volgende onderdelen komen aan bod:

Algemeen, kleur en compositie (in Havo 4)

Vorm, vlak en ruimte en ruimtelijkheid (in Havo 5)

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen Kunst Algemeen (CE) en het Schoolexamen Kunst Beeldend (SE).

Het Centraal Examen (Kunst Algemeen) wordt aan het eind van het laatste leerjaar per computer afgenomen in een zitting van 3 klokuren.

Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$PO = (PO1 + PO2 + PO3 + 3PO4 + 5PO5) / 11$$

$$SE = (A + 2E + 6PO) / 9$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Gedurende het jaar worden er drie oefentoetsen gehouden. Deze oefentoetsen zijn verplicht.

De inhoud van de oefentoetsen is als volgt:

Oefentoets 1 (rond SE 3) cultuur van het moderne 1e helft 20e eeuw en een deel massacultuur 2e helft 20e eeuw uit het boek 'De Bespiegeling'.

Oefentoets 2 (rond SE 4) cultuur van het moderne 1e helft 20e eeuw en massacultuur 2e helft 20e eeuw uit het boek 'De Bespiegeling'.

Oefentoets 3 (rond SE 5) hele stof eindexamen; cultuur van het moderne 1e helft 20e eeuw, massacultuur en cultuur van romantiek en realisme 19e eeuw.

Toetsen

PO5	Presentatie werkstuk 5: meesterproef	
Moment:	Jaarweek 15	Weegfactor: 5
Tijdsduur:		Leerstof: De opdracht is thematisch. De wijze van werken: zelfstandig onderzoek verrichten, schetsen, 2d en 3d werkstuk maken.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	

Inleiding

Aan bod komen de volgende onderwerpen:
 Cultuur van het moderne, eerste helft 20e eeuw
 Massacultuur in de tweede helft van de 20e eeuw
 Cultuur van Romantiek en Realisme in de 19e eeuw

Schoolexamens

Het eindexamen bestaat uit het Centraal Examen Kunst Algemeen (CE) en het Schoolexamen Kunst Beeldend (SE).
 Het Centraal examen (Kunst Algemeen) wordt aan het eind van het laatste leerjaar per computer afgenomen in een zitting van 3 klokuren.
 Het Schoolexamen en Centraal Examen tellen beide mee voor 50% mee in het examencijfer.

$$PO = (PO1 + PO2 + 2PO3) / 4$$

$$SE = (B + 2E + PO) / 4$$

Het SE wordt afgerond op 1 decimaal.

Handelingsdelen

Gedurende het jaar worden er twee oefentoetsen gehouden. Deze oefentoetsen zijn verplicht.

De inhoud van de oefentoetsen is als volgt:

Oefentoets 1 Cultuur van het Moderne 1e helft 20e eeuw en behandelde stof Massacultuur 2e helft 20e eeuw, uit De Bespiegeling.

Oefentoets 2 Hele stof eindexamen Modernen 1 en Massacultuur, uit De Bespiegeling.

Oefentoets 3 Hele stof eindexamen Modernen, Massacultuur, Cultuur van Romantiek en Realisme in de 19e eeuw, uit De Bespiegeling.

Toetsen

B	Voorspelen eindpresentatie	
Moment:	SE 2	Weegfactor: 1
Tijdsduur:	n.v.t.	Leerstof: Deze toets is afgenomen in Havo 4 2008/2009.
Wijze van toetsing:	Presentatie	
Herkansing:	Nee	
E	Muziektheorie	
Moment:	SE 4	Weegfactor: 2
Tijdsduur:	90 min.	Leerstof: Toets over behandelde muziektheorie Havo 4 en 5.
Wijze van toetsing:	Schriftelijk	
Herkansing:	Ja	
PO1	Verslag Kröller Muller museum	
Moment:	Jaarweek 39	Weegfactor: 1
Tijdsduur:		Leerstof: Inleveren verslag/opdrachten van excursie naar Kröller Muller museum.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	Het verslag moet ingeleverd worden in jaarweek 39.
PO2	Portfolio	
Moment:	Jaarweek 50	Weegfactor: 1
Tijdsduur:		Leerstof: Inleveren portfolio met speel-, ontwerp- en theorieopdrachten n.a.v. de muziekpraktijk.
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	De portfolio moet in jaarweek 50 ingeleverd worden.
PO3	Eindpresentatie	
Moment:	Jaarweek 14	Weegfactor: 2
Tijdsduur:		Leerstof: Voorspelen: minimaal 2 stukken, waarvan 1 minimaal eigen compositie
Wijze van toetsing:	Presentatie	
Herkansing:	Nee	

Inleiding

De volgende domeinen komen in Havo 5 aan bod:

Domein 1: Oriëntatie op leren en werken

Domein 2: Basisvaardigheden

Domein 3: Leervaardigheid in het vak LO

Domein 4: Spel

Domein 5: Turnen

Domein 6: Bewegen op muziek

Domein 7: Atletiek

Domein 8: Zelfverdediging

Elk onderdeel waarvoor je bent ingedeeld is een handelingsdeel.

Voor handelingsdelen die niet zijn afgewerkt of als onvoldoende zijn beoordeeld krijgt de leerling een vervangende opdracht van fysieke of praktische aard.

Schoolexamens

Het totale schoolexamen lichamelijke opvoeding moet tenminste met een voldoende zijn beoordeeld om aan het Centraal Examen te mogen deelnemen.

Handelingsdelen

Niet van toepassing.

Toetsen

C	Tussenbeoordeling 1	
Moment:		Weegfactor: 1
Tijdsduur:	9 weken	Leerstof:
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	

D	Tussenbeoordeling 2	
Moment:		Weegfactor: 1
Tijdsduur:	9 weken	Leerstof:
Wijze van toetsing:	Praktische opdracht	
Herkansing:	Nee	

Havo 5	Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding (LOB)	2009-2010
Periode	Activiteiten	Datum
jwk 38-52	Opstarten portfolio via decaannet in studieles in week 39	
	Onderwijsbeurs Martiniplaza	25-09-09 26-09-09
	Beroepenvoorlichting Augustinuscollege	09-11-09 10-11-09 12-11-09
	Open Dag Hanzehogeschool Groningen	07-11-09
	Open dagen Hoger Hotel Onderwijs Leeuwarden	17,19,24 en 26 nov
	Open dag Stenden Hogeschool Leeuwarden/Emmen (alle opleidingen)	28-11-09
	Open dag Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (elke maand Walk- In)	28-11-09
	Van Hall Instituut	28-11-09
	Voorlichting oud-leerlingen in school	04-12-09
	Meeloopdagen (zelf opgeven bij opleiding/hogeschool)	nov/dec
jwk 01-26	Open dagen MBO (Alfa en Noorderpoort en AOC-Terra)	29-01, 30-01
	Meeloopdagen (zelf opgeven bij opleiding/hogeschool)	jan,feb, mrt
	Open Dag Stendencollege in Leeuwarden	13-03-10
	Open Dag Noordelijke Hogeschool Leeuwarden	13-03-10
	Open Dag Hanzehogeschool Groningen	06-03-10
	Opgave voor studies met toelatingsexamen voor 15-01, voor lotingsstudies voor 15-05	
	Voorlichting Hanzehogeschool 16.00 - 19.00 uur	11-06-10
Hele jaar door	Identitest (uitgebreide interesstest) via de decaan	
	Gesprek decaan is verplicht	
	Voorlichting Hanzehogeschool en IB-groep	
	Bijhouden van portfolio in decaannet is verplicht	

Opmerkingen

In H4 en H5 ben je verplicht de volgende onderdelen te doen voor LOB:

* minimaal 1 gesprek per leerjaar met de decaan.

* bezoek van minimaal 1 Open Dag .

* bijhouden van portfolio in decaannet.
